

зокрема, була необхідність мобілізації електорату. Результатом став менш стабільний суспільний контекст, який призвів до неочікуваних наслідків для політиків, які розробляють конституційні реформи. По-друге, характерною стала також відсутність або слабкість громадянського суспільства. Межі соціальних ідентичностей, на основі яких партії могли б формувати зв'язки з виборцями були досить розмитими. Це призводить до слабкості соціо-політичного розшарування і нестабільності електоральної поведінки. По-третє, явище неструктурованого електорату породжує наслідки для політичних партій. Вони зазвичай створюються не знизу вгору, а зверху донизу і мають парламентський характер. Як правило, вони невеликі, слабо укорінені в суспільстві.

Генезис польської партійної системи відбувся в період суспільних трансформацій протягом 1989-1990 рр. Замість встановленої після Другої світової війни партійної системи, яка не передбачала політичного плюралізму, та включала в себе одну партію-гегемона Польську об'єднану робітничу партію (Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, ПОРП), та партії-сателіти: Об'єднана селянська партія (Zjednoczone Stronnictwo Ludowe) і Демократична партія (Stronnictwo Demokratyczne). До найбільш важливих подій, які вплинули на подальшу долю польської партійної системи стали такі актори політичних відносин як існуюча з 1989 р. вперше організована і відкрита опозиції – Комітет захисту робітників (Komitet Obrony Robotników) у вересні 1976 р., а також партія громадського руху «Солідарність» («Solidarność»), яка виникла під час страйків в серпні 1980 р. [2].

Кількість політичних партій після прийняття рішення про державне фінансування невпинно зростала, аж доки не було прийнято рішення про його обмеження. Незважаючи на обмеження щодо субсидіювання та велику кількість політичних партій, після прийнятих рішень партійна система Польщі стала більш прозорою.

Таким чином значні зміни політичного устрою відбулися у країнах Східної Європи, зокрема у Республіці Польща з 1980 рр. і призвели до становлення в них багатопартійної системи парламенту. На сьогоднішній день за умови різноманітності трактувань поняття “політична партія”, можна визначити що в Польщі політичні партії можна розділити за критеріями на три рівні активності. Втім наразі є й невирішені проблеми, а саме так звана «картелізація» польської партійної системи, в якій учасники мають доступ до ресурсів державного бюджету, але після їх отримання перестають бути активними. Крім того, невеликі партії мають обмежені можливості щодо рівноцінної участі в політичному процесі. Також вагомим фактором для функціонування партійної системи республіки залишається дуалістичний принцип поділу партій. Так, принципово важливими для партійної системи є: поділ на «лівих» і «правих», так званий посткомуністичний розподіл, а також розподіл між двома домінуючими партіями «Громадянська платформа» та «Право і справедливість»

Література

1. Кац Р., Мэйр П. Изменение моделей партийной организации и партийной демократии: Возникновение картельных партий / Р. Кац, П. Мэйр // Политическая наука: Политические партии и партийные системы в современном мире. – М.: ИНИОН РАН, 2006. – С. 27 – 45.
2. Результаты парламентских выборов в Сейм Республики Польша / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm/0/1.
3. Grabowska M. Partiepolityczne w Polscepo 1989 roku. Współczesnespółczesnośćwopolskie. Dynamikazmian. / M. Grabowska //red. J. Wasilewski. – Warszawa, 2006. – 253 ct.
4. Sobolewska – Myślik K. Partieisystemypartyjnenaswiecie / K. Sobolewska – Myślik. – Warszawa, 2004. – 194 ct.

УДК 327(494)"12/152"(043)

Булик М.В., кандидат політичних наук, доцент

ШВЕЙЦАРІЯ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ XIII – ПОЧАТКУ XVI СТ.

За часів Давньоримської держави землі сучасної Швейцарії були населені кельтськими племенами гельветів. Вони разом із кимврами та тевтонами здійснювали набіги на землі Південної Галлії, але вже починаючи з середини I ст. до н.е. поступово починають входити до сфери впливу давніх римлян. В 15 р. до н.е. землі гельветів були приєднані до імперії і знаходилися у її складі до V ст. н.е, коли римляни були змушені відступити під натиском германських племен. Разом із тим, саме в у римський період на території Швейцарії були побудовані міста, що стали у майбутньому основою союзу: Цюрих, Женева, Лозанна, Базель. Перші століття періоду середньовіччя для Швейцарії стали часом поширення християнства та існування невеликих королівств, що не мали достатньо сил для об'єднання держави. Водночас вигідне географічне положення, що давало змогу

контролювати шляхи сполучення між Італією та північчю, привертати увагу інших правителів, тому не дивно, що Швейцарія була завойована франками та пізніше Карлом Великим поділена на 10 графств. За Верденським мирним договором 843 р. вона була поділена між братами – Лотарем I, що отримав західну частину, та Людовіком Німецьким, якому дісталася Алеманія з її швейцарськими територіями. Поява Священної Римської імперії тісно пов'язала історичну долю Швейцарії з власною. Майбутня автономія, а пізніше і незалежність цих земель залежали від союзних відносин з тими імператорами, що протистояли Габсбургам. Саме боротьба проти цієї династії германських правителів стала одним з основних факторів, що вплинув на формування Швейцарського союзу.

Вже в середині XIII ст. відбулося перше об'єднання швейцарських земель: Урі, Швіца та Унтервальдена в спілку, що мала протидіяти спробам Габсбургів зберегти свої сюзеренні права. Перша спроба виявилася невдалою, після поразки вони були змушені визнати владу Габсбургів. Лише 1 серпня 1291 р. було підписано договір, що відновив союз трьох округів. Причини укладення до цього часу викликають дискусію серед дослідників. Зокрема, вказується, що саме напередодні підписання помер імператор Рудольф I Габсбург, після чого встановився період міжцарювання, який загрожував миру в швейцарських землях [1, с. 14]. З іншого боку, деякі дослідники зауважують, що керманічі округ лише скористалися зі смерті імператора, щоб заявити про свої політичні претензії. Слід зазначити, що умови угоди визначали засади не лише зовнішньої політики, але, в першу, чергу, відносини всередині союзу, тим самим локалізуючи загрозу усобиць. Необхідно зауважити і на тому, що округи в своєму договорі не претендували на незалежність, лише прагнули до визначення себе, як васалів імператора, а не регіональних правителів.

Претензії трьох округ на самостійність не залишилися непоміченими з боку німецьких князів. Ставлення до цього кроку формувалося у них в контексті відносин з династією Габсбургів. Зокрема, претенденти на корону імперії Алольф Нассау, Генріх Люксембурзький та Людовик Баварський послідовно визнали право трьох округ на самостійність, надавши їм відповідні грамоти. Більш того, швейцарці самі спробували перейти у наступ на володіння Габсбургів, напавши на монастир Айнзідельн. Герцог Леопольд I Австрійський вирішив покарати за це нападників, однак стикнувся з несподіваним опором, що мав довгострокові наслідки. 15 листопада 1315 р. в битві біля гори Моргартен піше швейцарське ополчення завдало поразки австрійській армії, в якій лише лицарів нараховувалося близька 2000.

Перемога над Леопольдом I дала змогу швейцарським округам укласти 9 грудня 1315 р. новий договір у Бруннені, який передбачав розширення союзу. До того ж більш детально було виписано зовнішньополітичну складову угоди. Зокрема, було заборонено вести сепаратні переговори з іншими країнами, самостійно укладати договір про сюзеренітет. Імператор Людовік Баварський не лише визнав новий договір, але й надав фактичну незалежність союзу, обмеживши свою присутність в ньому лише представницькими функціями намісника-фогта, який не мав повноважень на втручання у справи земель.

Поступове збільшення кількості учасників Швейцарського союзу, призвело до того, що в середину XIV ст. їх нараховувалося вже вісім. Відносини між членами об'єднання не завжди залишалися безхмарними, час від часу відбувалися внутрішні зіткнення, пов'язані як з боротьбою за владу серед різних політичних угруповань, так і з економічними протиріччями, зокрема, боротьбою за ринки збуту продукції. Проблем завдали і Габсбурги, що час від часу здійснювали напади на членів союзу. Разом із тим, не зважаючи на тимчасові поразки, ядро союзу залишалося незмінним, до нього ж тяжіли і інші швейцарські округи. Його міцність була підтримана так званою Попівською хартією, прийнятою в 1370 р., яка фактично змушувала швейцарців підкорятися єдиним правилам, зокрема, в сфері суддівства. Крім того, Швейцарський союз активно виходив на зовнішню арену. Так, в 1385 р. на Констанцькому з'їзді він уклав угоду з містами Швабії проти австрійського герцога Леопольда III Габсбурга. Її безпосереднім наслідком стала битва під Земпахом (суч. Швейцарія) 9 липня 1386 р., в якій герцог загинув, а швейцарці ще раз підтвердили своє право на самостійність [2, с. 310]. Майже два роки потому 9 квітня 1388 р. відбулася битва під Нефельсом в окрузі Гларус. Передумови битви полягали у приєднанні округи до Швейцарського союзу і прагненні герцога Австрійського Альбрехта III не допустити цього. Ця битва також виявилася невдалою для Габсбургів. Наслідком двох битв стало укладення низки мирних угод (1389 р., 1394 р., 1412 р.), що підтверджували мирні відносини між союзом та Габсбургами. Вони стали ще однією підвалиною у становленні незалежності Швейцарії. Крім того, в 1393 р. члени союзу підписали так звану Земпахську грамоту, яка окрім суто внутрішніх питань розвитку передбачала і формальне підпорядкування імператору.

XV століття для Швейцарського союзу відзначилося приєднанням навколишніх територій та міст, як за рахунок володінь Габсбургів, так і завдяки землям вимерлих аристократичних сімейств та католицьких монастирів. Одночасно зростала економічна могутність швейцарських міст, частина з яких перетворилася на ремісничо-торгівельні центри. Інші округи славилися своїм сільським господарством, або потужними військовими підрозділами. Слава швейцарської піхоти як непереоможної у битвах з лицарською кавалерією привернула увагу провідних європейських монархій. Зокрема, французький король Людовік XI, скориставшись побоюваннями швейцарців щодо союзу Священної Римської імперії та Бургундського герцогства, зумів укласти вигідну для себе угоду, яка передбачала військові дії проти Карла Сміливого. Ця подія відбулася в 1470 р. і була покликана також забезпечити підтримку швейцарців у можливій війні не лише проти Бургундії, але й Міланського та Савойського герцогств.

Бургундські війни, що тривали в 1474 – 1477 рр., ще раз підтвердили тезу про військову могутність швейцарців. В трьох битвах: під Грансоном (2 березня 1476 р.), Муртенем (22 червня 1476 р.) та Нансі (5 січня 1477 р.) швейцарці послідовно завдали поразок бургундській армії. В останній битві загинув і герцог Бургундський Карл Сміливий, тим самим надавши можливість Людовіку XI завершити процес об'єднання Франції.

Посилення Франції та Швейцарії з одного боку та реформи Максиміліана I в Священній Римській імперії з іншого створили передумови для загострення питання щодо безпеки південно-західних володінь Габсбургів та самостійності кантонів. В 1499 р. відбулася так звана Швабська війна, що стала останньою спробою імперії повернути контроль над Швейцарським союзом. Ця війна не викликала піднесення в Німеччині, князі вважали її особистою справою Габсбургів. Військові дії відбувалися з перемінним успіхом, однак швейцарці були більш витривалі навіть під час поразок, в свою чергу, імперські війська, скаржачись не нестачу продовольства та грошей, поступово залишили театр військових дій. На наслідках воєнних дій 22 вересня 1499 р. було підписано Базельський мирний договір, що вкотре засвідчив фактичну самостійність Швейцарського союзу від імперії. Формального розриву відносин не відбулося, і, як свідчить історик Ф. Райнхардт, в XVI ст. зберігалася часткова присутність швейцарських кантонів в представницьких органах імперії з тенденцією до поступового виходу з них [1, с. 49]. Остаточо відносини між Швейцарським союзом та Священною римською імперією було визначено Вестфальським мирним договором в 1648 р., який передбачав державну самостійність та суверенітет кантонів.

Перемоги над провідними європейськими державами актуалізували в Швейцарії ідеї щодо здійснення зовнішньополітичної експансії за межі кантонів, насамперед, на територію Італії. Швейцарські найманці брали активну участь у військових діях на території Італії, охороняли міланських герцогів та Священний престол. Н. Макіавеллі навіть розглядав можливість захоплення ними всієї Італії. Кінець цим прагненням був покладений внаслідок битви під Мариньяно (суч. Меленьяно) 13 – 14 вересня 1515 р., де війська французького короля Франциска I зуміли розгромити швейцарську найману піхоту міланського герцога Массіміліано Сфорца. Втративши за джерелами близька 10000 чоловік, швейцарці 29 листопада 1516 р. уклали з Франциском I Фрібурзький мирний договір. Його умови передбачали звільнення Ломбардії від швейцарських військ, відмову кантонів від подальшої участі у війні в Італії. Французи мали право набирати швейцарських найманців в кантонах. В обмін на це Швейцарія отримала союз з Французьким королівством та його ринок для свого експорту. Ця угода діяла понад 250 років та була розірвана лише під час революційних війн Франції наприкінці XVIII ст. Швейцарська піхота була фактично останнім захистом короля Людовіка XVI під час штурму палацу Тюільрі Національною гвардією та повсталими 10 листопада 1792 р. Пізніше швейцарці служили в республіканській армії та військах Н. Бонапарта.

Невдала битва під Мариньяно разом із тим зробила вагомим послугу справі майбутнього процвітання Швейцарії. Здобувши незалежність та відмовившись від ідеї зовнішньої експансії, швейцарці почали формувати концепцію вічного нейтралітету своєї країни, що сприяла її економічному розвитку та політичній стабільності.

Література

1. Райнхардт Ф. История Швейцарии / Пер. с нем. В. А. Брун-Цехового / Ф. Райнхардт. — М. : Издательство «Весь мир», 2013. — 144 с.
2. Рапп Ф. Священная Римская империя германской нации / Ф. Рапп. Пер. с фр. М. В. Ковальковой. — СПб. : Евразия, 2009. — 427 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIX підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

03 лютого 2017 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРИУПОЛЬ – 2017

**СЕКЦІЯ
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА З ПИТАНЬ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА
КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

Батичко Г.І. ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ПАРАДИГМАЛЬНИХ ЗМІН.....	117
Дабло Л.Г. ВИКОРИСТАННЯ БІОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ НА ПРИКЛАДІ ТЕОРЕТИЧНОЇ СПАДЩИНИ Д. ОВСЯНИКО-КУЛИКОВСЬКОГО.....	119
Кригіна О.В. «ШЛЮБНИЙ ОБШУК» ЯК ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТ ДЛЯ УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ.....	121
Кудлай В.О. ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ВИДАВНИЦТВ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ.....	122
Манякіна О.С. ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ ЄВРЕЙСЬКИХ КОЛОНІСТІВ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я (КІНЕЦЬ ХVІІІ – І ЧВЕРТЬ ХХ СТ.).....	124
Нікольченко Ю.М. ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ.....	127
Орехова С.Є. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	129
Петрова І.О., Тімотіна Д.О. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ЗА ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	131
Рябуха Ю.В. СТАНОВЛЕННЯ КАНЦЕЛЯРІЇ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО В ХІV – НА ПОЧАТКУ ХVІ СТ.	132
Сабадаш Ю.С. ПОСТМОДЕРНІЗМ ЯК ЯВИЩЕ ХУДОЖНЬОГО ЖИТТЯ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХІ СТ. (НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ У.ЕКО «ІМ'Я РОЗИ», «МАЯТНИК ФУКО» ТА «ОСТРІВ НАПЕРЕДОДНІ»).....	134
Сивак О.А. МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРОЕКТУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	135

**СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СВІТОВОГО
ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ**

Боярська Є.О. СПЕЦИФІКА ПАРТОЛОГІЇ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ПОЛЬЩІ).....	137
Булик М.В. ШВЕЙЦАРІЯ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ ХІІІ – ПОЧАТКУ ХVІ СТ.....	138
Гаврилова Н.В. РОЛЬ АРКТИКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	141
Гільченко О.Л. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ.....	143
Константинова Ю.В. СПІВПРАЦЯ ЯПОНІЇ З КРАЇНАМИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ В РАМКАХ АСЕАН+3.....	146
Лисак В.Ф. ЗАЯВИ ТА СКАРГИ ГРОМАДЯН ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН У 1950 – 1960-Х РОКАХ.....	148
Пахоменко С.П. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ДОНБАСІ).....	150
Пономарьова І.С. МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МАРІУПОЛІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (2014-2016 РР.).....	151
Рябінін Є.В. ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ ПОПЕРЕДЖЕННЯ СЕПАРАТИСТСЬКИХ КОНФЛІКТІВ.....	152
Светлакова М.А. «ПІРАТСЬКІ ПАРТІЇ» ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВИКЛИК СВІТОВІЙ СПІЛЬНОТІ.....	154
Трофименко А.В. ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ РАЙОНУ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	155
Трофименко М.В. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ КНЯЗІВСТВА ЛІХТЕНШТЕЙН.....	158
Черепченко О.О. НОВІТНЄ ПОВСТАННЯ ЛУДИТІВ.....	162
Ясірова Ю.Ф. БАЛАНС СИЛ В ПАРТІЙНІЙ СИСТЕМІ РЕСПУБЛІКИ КІПР ПІСЛЯ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2016 Р.....	164